

Kronik: Vi må ikke tro, at vi kan redde børn ved at redde dem væk fra deres familier

Publiceret i Psykologernes fagmagasin 11.03.2022

Af: Inger Thormann, cand. psych. aut. (har arbejdet med anbringelser af små børn i 30 år som psykolog på Skodsborg Observations- og behandlingshjem) Billede: Ib Spang Olsen, tegner

De fleste anbragte børn kan ikke nøjes med at være sammen med deres forældre i to timer hver 14. dag. Vi ved, at der findes forældre, der ikke magter forældrerollen alene. De skal have hjælp. Hjælp fra professionelle, som de bliver trygge ved, fordi de bliver behandlet respektfuldt, som det de er, barnets livsnerve, skriver psykolog Inger Thormann i denne kronik.

Igen og igen møder vi børn på under et år, der allerede har ”boet” fire til fem steder. De har været i mange forskellige hænder, de er blevet skiftet og madet af forskellige mennesker, de har grædt og er blevet trøstet igen af flere forskellige omsorgsgivere. De er blevet puttet til godnat, og de har fået en godnatsang. Kommunen og andre har gjort det bedste, de kunne. Det er bare ikke godt nok.

Barnet er blevet ”reddet”, ”reddet” fra sine måske umodne, psykisk syge eller misbrugende mor og far.

Udgangspunktet er ofte, at en gravid kvinde bliver vurderet til ikke at have den nødvendige forældreevne. Derfor er hun pludselig en sag i kommunen. Hun føder sit barn på et hospital, og efter nogle dage overføres mor og barn til moderens og barnets institution. Her observeres mor og barn, og personalet når frem til, at barnet vil være truet, såfremt det bliver overladt til sin mors/forældres omsorg. Dette indberettes til kommunen, der tager den beslutning, at barnet skal anbringes i en plejefamilie.

Først anbringes barnet i en såkaldt akut plejefamilie, hvor det opholder sig, indtil kommunen har fundet den "rigtige" plejefamilie. Efter et par måneder opgiver plejefamilien. Det viser sig, at plejefamilien er uprøvet, idet de aldrig har haft et plejebarn før, mange ting overrasker dem, og de magter ikke opgaven. Derfor anbringes vores lille pige, der nu er blevet syv måneder i sin tredje plejefamilie.

Hvordan undgår vi, at spædbørn mister deres identitet i vores varetægt?

Historien her er konkret og sand, men langt fra enestående. Derfor er det vigtigt, at fagprofessionelle holder øje med og fortæller om, hvad der helt konkret sker lige nu med de mest udsatte børn i vores samfund. Derfor denne kronik.

Tænk hvad den lille pige har mistet. Hun lå i sin mors mave i ni måneder, under sin mors hjerte, som hun kunne høre banke. Hun lærte sin mor at kende, og hun knyttede sig til hende, ligesom moderen knyttede sig til det barn, hun ventede. På hospitalet såvel som på moderen og barnets institution, var mor og barn sammen døgnet rundt. Og det var godt. I det øjeblik kommunens beslutning om anbringelse skulle effektueres, blev den så vigtige mor-barn-relation brudt.

Måske kunne en støtteperson, under samværene, have støttet mor og barn, så barnet kunne have fået en vis stabilitet, hvor mor kunne have været en gennemgående person i de skiftende plejefamilier. I de fleste anbringelser ville noget sådant være at sætte barnets tarv først.

Psykologer med specialviden

Vi ved i dag, at tilknytningen starter, mens barnet ligger i sin mors mave. Denne viden må implementeres i kommunens beslutninger. Da den lille pige kom i plejefamilie, blev det besluttet, at moderen kunne have "overvåget" samvær med sit barn i to timer hver 14. dag.

Moderen var ulykkelig, men det var den lille pige også. Hun reagerede på samværene, hun fik det svært, og denne reaktion blev tolket, som at barnet i samværene med sin mor blev mindet om, hvor svært det havde været at blive passet af sin mor. Hvad er det barnet fortæller os? Med sin måde at være i verden på?

Vi ser de ting, vi vil se. Vi ser de ting, der passer ind i de sammenhænge, vi befinder os i. Og de farves af de oplevelser, vi selv har haft i livet med vores forældre, fædre og mødre, og alt for lidt af den nødvendigt tilegnede faglighed. Der foregår uafbrudt undersøgelser og forskning på vores område, og det er vores pligt at tilegne os denne og implementere den nødvendige viden i praksis. Fagligheden er nødvendig. Derfor må psykologer med specialviden altid inddrages, når vigtige beslutninger om små børns liv skal tages.

Anbringelse er altid forbundet med tab, og den, der mister, sørger.

Den lille pige knyttede sig til sin mor. Men da hun var seks uger gammel, blev hendes mor "væk for hende". Hun blev nu passet i akutplejefamilien af en anden "mor". Men denne anden mor blev også væk, og det gjorde den tredje plejemor også.

Barnets indre arbejdsmodeller

John Bowlby, som er "tilknytningsteoriens fader" har i sin forskning fundet, at der er grænser for, hvor mange gange et lille barn kan blive ved med at tro på, at det menneske, der tilbyder sig som omsorgsgiver for det, er troværdig og vil blive i barnets liv, vil være et menneske, som barnet kan stole på og derfor knytte sig til.

Barnet udvikler på baggrund af sine erhvervede erfaringer såkaldte indre arbejdsmodeller. Disse arbejdsmodeller fortæller barnet, hvad det kan forvente sig på baggrund af de erfaringer, barnet har gjort sig i sit liv. Hvis mor forsvinder, og det gjorde hun for den lille pige, og efterfølgende forsvandt også anden og tredje "mor", tegner der sig et mønster i barnets forventninger til livet. Det er åbenbart sådan livet er, og i værste fald vil barnet på et tidspunkt opgive at relatere sig til "nye mødre", for det gør for ondt at blive svigtet. Det gør ondt, når en primær omsorgsgiver, en mor, bliver væk.

Vi må se i øjnene, at vores lille pige allerede er påvirket negativt, ja direkte skadet, først og fremmest på grund af tabet af sin mor, dernæst af de mange mor-erstatninger hun har skullet forholde sig til. Den lille pige er allerede, inden hun fylder otte måneder, skadet, og derfor er hun et behandlingskrævende barn.

Kommunen/det offentlige system gjorde en fejl, da de adskilte mor og barn så voldsomt, som de gjorde og efterfølgende anbragte barnet i en plejefamilie, der ikke var parat til at løse opgaven. Det utilstrækkelige forarbejde betød et ekstra brud i etablerede relationer.

Og jo, *"der vil ske fejl, når vi anbringer børn"*. Dette konstaterede Bettina Post i sit debatindlæg i Politiken, d. 24. april 2021, og senere: *"Det store svigt sker, når vi ikke retter dem."*

Hvad der er sket i forhold til den lille pige, er sket, og det kan ikke laves om. Men vi kan reparere på skaden. Vi kan arbejde på en ny begyndelse, hvor der i højere grad tages udgangspunkt i barnets behov. Jeg tror ikke, at det var Mette Frederiksen og Astrid Kraghs tanke, at de små tvangsanbragte børn skulle omsorgssvigtes i vores offentlige system. Børnene kommer ikke først,

når vi tager deres mødre og fædre fra dem. Børnene bliver som små planter, der med et spadestik får deres rødder gravet over, de bliver derefter stukket ned i jorden uden rodforbindelse, for derefter at blive trukket op og plantet om igen. Det kan vi som samfund gøre bedre.

I det aktuelle eksempel er det givet, at den lille pige skal have mere af sin mor. Og moderen skal i lære som mor. Hun skal være i dialog med plejemor og sagsbehandler, men også med en familievejleder/familieterapeut om det at være mor, om det at give sit barn omsorg og at invitere det ind i en følelsesmæssig relation. Der skal være et menneske, der har "en kærlig arm" om mor. En kontaktperson.

Men den lille pige skal også have italesat, hvad der er sket i hendes liv. Hun ville kunne profitere af spædbarnsterapi/tidlig traumeterapi, hvor en psykolog eller en psykoterapeut fortæller hende om hendes historie på en sand og nænsom måde. Jeg har gennem flere år arbejdet med denne metode, og jeg ser, hvordan ulykkelige børn, der sidder fast i livet på grund af de erfaringer, de har gjort sig, atter får fodfæste i livet.

De biologiske forældre er barnets livsnerve

Derfor kan de fleste anbragte børn ikke nøjes med at være sammen med deres forældre i to timer hver 14. dag.

Vi ved, at der findes forældre, der ikke magter forældrerollen alene. De skal have hjælp. Hjælp fra professionelle, som de bliver trygge ved, fordi de bliver behandlet respektfuldt, som det de er, barnets livsnerve. Når barnet mærker, at vi respekterer dets forældre, er dette for barnet også en accept af barnet, som er en del af dets biologiske mor og far.

En hjælp kan være, at barnet får ophold i en plejefamilie. Plejeforældrene kan inddrage forældrene i arbejdet med barnet. Plejeforældrene kan være betænksomme og omsorgsfulde over for forældrene og inddrage dem, hvor det er muligt.

Barnet vokser op mellem to hold forældre, og dette kan problematiseres, men det kan også betyde en rigdom af glæde og fælleskab om et mindre eller større barn, der udvikler sig til glæde for mange.

Men før den gode historie kan blive en realitet, skal man i kommunen have gjort sig tanker om, hvad der vil være bedst for eksempelvis den lille pige. Man skal finde fagligheden frem, og man skal kende tilknytningsteorien. Handler man ikke med både "hjerte og forstand", kærlighed og faglighed, kan man hurtigt gøre sig skyldig i "offentligt omsorgssvigt".

Når en plejefamilie skal findes til et konkret lille barn, må opgaven være meget nøje beskrevet. Hvad er det for et barn, hvilke forældre er der tale om, hvordan skal samarbejdet være, hvordan kan vi i samarbejdet skabe positive forandringer til glæde for alle, ikke mindst for barnet.

Vi, de professionelle, må blive ved med at tro på, at vi kan hjælpe både barnet og dets forældre. Men vi må aldrig tro på, at vi kan redde et barn ved at redde barnet fra dets forældre.

Barnet skal "reddes" sammen med sine forældre.